הִלְכוֹת תְּפִלָּה סִימָן קב

קב שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק בִּנְגֶד הַמִּתְפַּלֵּל. ובו ה׳ סְעִיפִים:

א (א) א אָסוּר לְיִשֵּׁב (ב) בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת (ג) שֶׁל מִתְפַּלֵּל, ב בֵּין מִלְּפָנָיו בֵּין מִן (ד) הַצְּדָדִין (ד) (וּבֵין מִלְּאַחֲרָיו) (תוספות (ברכות לג: ד״ה מכאן) שמואל) ומרדכי (שם סי׳ קה) ואשירי פרק אין עומדין (שם פ״ב סי׳ ח)) צָרִיךְ לְהַרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת. ג וְאִם עוֹסֵק בְּדִבָּרִים שֶׁהֵם מִתְקוֹנֵי הַתְּפִלּוֹת ד וְאֲפִלּוּ (ה) בְּפָרָק אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן, אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַרְחִיק, (ו) ה וְיֵשׁ מַתִּיר (ז) בְּעוֹסֵק בַּתּוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מִתְקוֹנֵי (ח) הַתְּפִלּוֹת. ו וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר דְּהָנֵי מִלֵּי מִן הַצַּד, (ח) אֶבָל בְּנֶגְדּוֹ, אֲפִלּוּ כְּמְלֹא עֵינָיו אָסוּר (ט) אֲפִלּוּ עוֹסֵק (ג) בְּקְרִיאַת שְׁמַע: **ב** ז יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁאִם הַיּוֹשֵׁב בְּצַד הַמִּתְפַּלֵּל (ד) [ד] (י) חָלוּשׁ, (יא) מֻתָּר: **ג** ח אִם הַיּוֹשֵׁב יָשֵׁב כְּבָר וְעָמַד זֶה בְּצִדּוֹ, אֵינוֹ צָרִיךְ (יב) לָקוּם שֶׁהֲרֵי זֶה (יג) בָּא (ה) [ה] בְּגִבּוּלוֹ. (וּמִכָּל מָקוֹם (יד) מִדַּת חֲסִידוּת הוּא לָקוּם אֲפִלּוּ בְּכֹהֲאי גַּוְנָא) (בית יוסף (ד״ה ועל מ״ש רמינו) בשם מהר״י אבוהב): **ד** (טו) * ט אָסוּר לַעֲבֹר בִּנְגֶד (ו) הַמִּתְפַּלְּלִים בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, וְדַוְקָא (טז) י לִפְנֵיהֶם (יז) אֲבָל בְּצִדֵּיהֶם (ז) מֻתָּר (יח) לַעֲבֹר (ט) וְלַעֲמֹד: **ה** כ אִם הַשִּׁלִּים תְּפִלָּתוֹ

א ברכות ל״א (ע״ב).
ב תוספות (שם ד״ה מכאן) והרא״ש (שם פ״ה סי׳ ח).
ג שם. ד הרא״ש שם והרשב״א והרשב״ץ. ו אהל מועד (שער התפילה דרך ג נתיב ז). ז ארחות חיים (הלכות תפילה סי׳ נא).
ח טור בשם אביו.
ט ברכות כ״ז (ע״א).
י הרב רבנו יונה (ברכות יח: ד״ה אסור). כ ארחות חיים (הלכות תפילה סי׳ ו).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [ד] **חָלוּשׁ.** עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב. וְהָאַחֲרוֹנִים הַשִּׁיגוּ עַל רְאָיַת הַט״ז מֵחַיִּין (כא.), דְּהָתָם בְּשָׁעַת מַעֲשֶׂה הָיָה וּמַעֲשֶׂה דְּשָׁמוּאֵל הָיָה קָרֵם שֶׁלֹּא הָיָה זָקֵן כָּל כָּךְ, עַיֵּן שָׁם: **ג** [ה] **בְּגִבּוּלוֹ.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּיָד אֶפְרַיִם (על מג״א סק״ד) דְּאֲפִלּוּ אִם הַמְּקוּמוֹת קְבוּעִים לְכָל אֶחָד שְׁקוּלִים בְּדָמִים הַדּוֹמִין קָן, כֵּיוָן שֶׁהֵם מְיֻחָדִים לִתְפִלָּה לְבַד. וּבְכַתְּפֵי מְדָרְשׁוֹת יֵשׁ לוֹמַר דְּסָ״ד עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשו״ת מַיִם רַבִּים חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן ב׳ רַב שֶׁיּוֹשֵׁב עִם תַּלְמִידִים וְלוֹמְדִים וּבָאוּ עֲשָׂרָה וּמִתְפַּלְּלִין בְּצִדּוֹ אֵין צְרִיכִין לַעֲמֹד, וַאֲפִלּוּ בְּעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְבַד אוֹ בְּפִסּוּקֵי דְזִמְרָה אֵין צְרִיכִין לָקוּם וַאֲפִלּוּ מִדַּת חֲסִידוּת לֵיכָא, עַיֵּן שָׁם:

לְהַקֵּל בְּהוֹרָאָה זֹאת. ט״ז (סק״ד): **ג בְּגִבּוּלוֹ.** דַּוְקָא בַּבַּיִת, אֲבָל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת צָרִיךְ לָקוּם שֶׁהַמָּקוֹם קָבוּעַ לְהִתְפַּלֵּל הָיָה צָרִיךְ עָלָיו לָקוּם, וּיתַרֵץ בָּזֶה קֶשְׁיַת הַשּׁוּר עַל הָרא״ש: אַרְבָּעָה לְפָנָיו, פָּסַק בַּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א׳ סִימָן (כ״ד) [פ״ד] דְּאָסוּר. אֲבָל אִם הַמִּתְפַּלֵּל הוּא בְּמָקוֹם קָבוּעַ לְפָנָיו, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּפָרַח שׁוֹשַׁן חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן י״א: (ו) **מֻתָּר.** וּבְוַדַּאי חַיֵּי שָׁרָה אִיתָא דְּלָכָל צַד אָסוּר: (ח) **וְלַעֲמֹד.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּיַעֲמֹד שָׁם שֶׁלֹּא יַלֵּךְ הִלְאָה, דְּאִם כֵּן הֲוֵי לֵיהּ כְּנֶגֶד פָּנֵיהֶם דְּכָל שֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ אָסוּר

בַּאֵר הַיטֵב

א (ג) **הַצְּדָדִים.** עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְט״ז (סק״ב) וּבַהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק ב׳ סִימָן רכ״ו וּבְחֵלֶק א׳ סִימָן פ״ד. וּבִתְשׁוּבַת גִּנַּת וְרָדִים חֵלֶק אֹרַח חַיִּים כְּלָל א׳ סִימָן ל״ט. וּבְסֵפֶר פָּרַח שׁוֹשַׁן חֵלֶק אֹרַח חַיִּים כְּלָל א׳ סִימָן י״א: (ג) **הַתְּפִלּוֹת.** וְדַוְקָא אִם מוֹצִיא דִּבְרֵי תּוֹרָה בִּשְׂפָתָיו, אֲבָל אִם מְהַרְהֵר לִבּוֹ אָסוּר לִישֵׁב, וְכֵן מִשְׁמַע מֵהֵיהִא דְּעֵלִי הָיָה עוֹמֵד (ברכות לא:) אַף עַל פִּי שֶׁבְּוַדַּאי הָיָה מְהַרְהֵר בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, וְעַיֵּן בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומה שטעון): (ג) **בְּקְרִיאַת שְׁמַע.** פְּרוּשׁ הַיּוֹשֵׁב: **ב** (ד) **חָלוּשׁ מַתִּיר.** צָרִיךְ עִיּוּן דְּהָא וָקֵן וְחוֹלֶה דָּמְיָין לַהֲדָדֵי בְּכָל מָקוֹם, וְאִם כֵּן עַלַי וָקֵן הָיָה וְלָמָּה הָיָה צָרִיךְ לַעֲמֹד, עַל כֵּן צָרִיךְ עִיּוּן דְּוַדַּאי הוּא מָקוֹם מְיֻחָד לְכָל בֶּן אָדָם, וּלְפִיכָךְ גַּם עָלַי אַף עַל פִּי שֶׁכְּבָר יָשַׁב תְּחִלָּה כֵּיוָן שֶׁהַמָּקוֹם קָבוּעַ לְהִתְפַּלֵּל הָיָה צָרִיךְ עָלָיו לָקוּם, וּיתַרֵץ בָּזֶה קֶשְׁיַת הַשּׁוּר עַל הָרא״ש: ד (ו) **הַמִּתְפַּלְּלִים.** אִם מֻתָּר לַעֲבֹר נֶגֶד הַמִּתְפַּלֵּל כְּשֶׁיֵּשׁ מָקוֹם גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחְבּוֹ עֲשָׂרָה טְפָחִים עַיֵּן בְּפָרַח שׁוֹשַׁן חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן י״א: (ז) **מֻתָּר.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּיַעֲבֹר מִצַּד הַשֵּׁנִי, אֶפְשָׁר אִם אֵינוֹ גָּבוֹהַּ כָּל כָּךְ שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִסְתַּכֵּל בְּצַד הַשֵּׁנִי אָסוּר. וְכֵן פָּסַק בַּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת (ח״א סי׳ פד) וְכֵן מְצַדֵּד הַפְּרִי מְגַדִּים בְּסִימָן צ׳ (א״א) סָעִיף קָטָן (ה׳) [ל״ה] (ג) שֶׁיֵּשׁ לְהַחְמִיר לַעֲבֹר בְּאֶלְמְעמְרָע נֶגֶד הַמִּתְפַּלֵּל אַף שֶׁהוּא רְשׁוּת

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) **אָסוּר לֵישֵׁב.** וְגַם (ב) סְמִיכָה אָסוּר, אַף סְמִיכָה בְּמַקָּצַת שֶׁאִם יִנְטֶה יוּכַל לַעֲמֹד יֵשׁ לְהָקֵל בְּמָקוֹם הַדְּחָק: **(ב) בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת.** וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא יוֹשֵׁב בַּאֲלַכְסוֹן דֵּי בְּאַרְבַּע אַמּוֹת וְלֹא בְּעֵינַן הָאַרְבַּע אַמּוֹת עִם הָאֲלַכְסוֹן [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א)], וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״א). כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל כו דין ד) אִם הַמִּתְפַּלֵּל עוֹמֵד בְּצַד אֶחָד מִדָּבָר שֶׁהוּא קָבוּעַ גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחְב אַרְבָּעָה, מֻתָּר לֵישֵׁב בַּצַּד הַשֵּׁנִי, אֶפְשָׁר אִם אֵינוֹ גָּבוֹהַּ כָּל כָּךְ מַפְסִיק רְשׁוּת, אֲבָל לַעֲבֹר מִצַּד הַשֵּׁנִי, אֶפְשָׁר אִם אֵינוֹ גָּבוֹהַּ כָּל כָּךְ שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִסְתַּכֵּל בַּצַּד הַשֵּׁנִי אָסוּר. וְכֵן פָּסַק בַּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת (ח״א סי׳ פד) וְכֵן מְצַדֵּד הַפְּרִי מְגַדִּים בְּסִימָן צ׳ (א״א) סָעִיף קָטָן (ה׳) [ל״ה] (ג) שֶׁיֵּשׁ לְהַחְמִיר לַעֲבֹר בְּאֶלְמְעמְרָע נֶגֶד הַמִּתְפַּלֵּל אַף שֶׁהוּא רְשׁוּת בְּפָנַי עַצְמוֹ, וְלֵישֵׁב מַתִּיר בְּרְשׁוּת אַחֶרֶת אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת [בְּסִימָן זֶה סָעִיף קָטָן ב׳ בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב]: **(ג) שֶׁל מִתְפַּלֵּל.** וַאֲפִלּוּ (ג) אִם הַמִּתְפַּלֵּל עוֹמֵד בַּתַּחֲנוּנִים שֶׁלְּאַחַר הַתְּפִלָּה כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פָּסַע. וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן שֶׁלֹּא לַעֲבֹר נֶגֶד הַמִּתְפַּלֵּל: **(ד) וּבֵין מִלְּאַחֲרָיו.** וְכֵן הִסְכִּימוּ הָאַחֲרוֹנִים: **(ה) בְּפָרָק אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן.** וְהוּא הַדִּין (ד) אִם עוֹסֵק בַּפְּרָקִים בְּמִנְחָה בְּשַׁבָּת גַּם כֵּן מֻתָּר לֵישֵׁב בְּצַד הַמִּתְפַּלֵּל: **(ו) וְיֵשׁ מַתִּיר וְכוּ׳.** דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּלֹא אָסְרוּ חֲכָמִים לֵישֵׁב בְּצַד הַמִּתְפַּלֵּל אֶלָּא כְּשֶׁיּוֹשֵׁב וְדוֹמֶם, דְּנִרְאֶה כְּאִלּוּ אֵינוֹ רוֹצֶה לְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, אֲבָל כְּשֶׁהוּא יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הֲרֵי הוּא כְּמְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם. וְעַיֵּן (ה) בְּאַחֲרוֹנִים א דְּטוֹב לְהַחְמִיר לַעֲמֹד כַּדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה (ו) אִם לֹא בְּמָקוֹם הַדְּחָק, וּבְלְאַחֲרָיו נִרְאֶה לִי שֶׁאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה: **(ז) בְּעוֹסֵק בַּתּוֹרָה.** דַּוְקָא אִם מוֹצִיא דִּבְרֵי תּוֹרָה בִּשְׂפָתָיו, אֲבָל (ח) מְהַרְהֵר בְּלִבּוֹ אֵינוֹ מוֹעִיל (ט) וַאֲפִלּוּ בְּעִנְיְנֵי תִּקּוּנֵי הַתְּפִלּוֹת, דְּאִתּוֹ לְמִיחְשְׁדֵיהּ שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל עָלָיו עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם: **(ח) אֲבָל בְּנֶגְדּוֹ יְכוֹל.** מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ. (י) וּלְפִי זֶה דַּוְקָא לְיֵשֵׁב אָסוּר, אֲבָל לַעֲמֹד מֻתָּר וַאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, וְאוּלַי אַף לַעֲמֹד סְבִירָא לֵיהּ דְּאָסוּר דְּעַל יְדֵי זֶה מִתְבַּטֵּל כַּוָּנָתוֹ: **(ט) אֲפִלּוּ עוֹסֵק וְכוּ׳.** פְּרוּשׁ הַיּוֹשֵׁב נֶגֶד הַמִּתְפַּלֵּל עוֹסֵק בְּקְרִיאַת שְׁמַע. וְעַיֵּן בִּפְרִי חָדָשׁ שֶׁפָּסַק כְּדֵעָה קַמַּיְיתָא דְּאֵין חִלּוּק בֵּין מִלְּפָנָיו וּבֵין מִן הַצְּדָדִין, (יא) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ ב שֶׁטּוֹב לְהַחְמִיר כְּהַיֵּשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר. וְנִרְאֶה לִי שֶׁבַּצְּמִידָה חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת (יב) בְּוַדַּאי אֵין לְהַחְמִיר, וְאוּלַי אַף בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת וְכָל״ל בְּסָעִיף קָטָן ח׳: **ב** (י) **חָלוּשׁ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (יג) שֶׁיְּדוּעַ שֶׁהוּא חָלוּשׁ וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲמֹד וּלְכָךְ מֻתָּר לוֹ לֵישֵׁב, דְּחֻלְשָׁתוֹ מוֹכַחַת עָלָיו שֶׁמִּפְּנֵי כָּךְ יָשַׁב. וְדַוְקָא לֵישֵׁב בְּצַד הַמִּתְפַּלֵּל הָא לְפָנָיו (יד) יֵשׁ מַחְמִירִין אַף בְּחָלוּשׁ: **(יא) מֻתָּר.** (טו) וְיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל דְּבָרָיו אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּקַל לְהַרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת וְלֵישֵׁב שָׁם: **ג** (יב) **לָקוּם.** אֶלָּא (טז) הַמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ לְהַרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת מִמָּנּוּ כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל: (יג) **בָּא בְּגִבּוּלוֹ.** (יז) וְדַוְקָא בְּבֵיתוֹ, אֲבָל (יח) בְּמְנָיָן קְבוּעַ וְכָל שֶׁכֵּן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת צָרִיךְ לָקוּם דְּהוּא מָקוֹם מְיֻחָד לְכָל בְּנֵי אָדָם, (יט) וַאֲפִלּוּ אִם הַמְּקוֹמוֹת קְבוּעִים לְכָל אֶחָד שָׁקוּלִים בְּדָמִים נַמִּי יֵשׁ לְהַחְמִיר. אַף בְּעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לֹא יַחְמִיר בָּזֶה, וְכֹל שֶׁכֵּן רַב שֶׁיּוֹשֵׁב עִם תַּלְמִידִים וְלוֹמְדִים וּבָאוּ עֲשָׂרָה הַמִּתְפַּלְּלִים אֵין צָרִיךְ לַעֲמֹד, וַאֲפִלּוּ מִדַּת חֲסִידוּת. כְּדֵי לְהָרִים מִכְשׁוֹל מֻחְבָּרוֹ שֶׁעָשָׂה שֶׁלֹּא כַּשּׁוּרָה, שֶׁעָמַד לְהִתְפַּלֵּל בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל הַיּוֹשֵׁב כְּבָר בְּהֶתֵּר וְיִשְׁיבָתוֹ הִיא גְּנַאי לְמָקוֹם קָדוֹשׁ שֶׁל הַתְּפִלָּה: **ד** (טו) **אָסוּר לַעֲבֹר.** כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (שם דין ג) כְּתַב הַטַּעַם מִפְּנֵי שֶׁמַּפְסִיק בֵּין הַמִּתְפַּלֵּל לְהַשְׁכִּינָה: (טז) **לִפְנֵיהֶם.** וְעָנְדוּ כְּפָרִים קָטָן ו׳ בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב (שם דין ג) שָׁרִי: (יז) **אֲבָל בְּצִדֵּיהֶם.** וְהַהֶפְרֵשׁ בֵּינֵיהֶם דְּכָל שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּנֶגֶד פְּנֵיהֶם, שֶׁכָּל אוֹסֵר אֲפִלּוּ בְּצִדֵּיהֶם תּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת: (יח) **לַעֲבֹר וְלַעֲמֹד.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁיַּעֲבֹר שָׁם וְלֹא יַלֵּךְ לְהִלְאָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּנֶגֶד פְּנֵיהֶם, שֶׁכָּל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ג) פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ז): **(ג)** וּלְכָךְ כְּהַחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל כו דין ד) דְּמְצַדֵּד בְּסוֹף דְּבָרָיו לְהָקֵל, עַיֵּן שָׁם: **(ד)** שַׁלְחַן שְׁלֹמֹה: (ס״א): **(ה)** עוֹלַת תָּמִיד (סק״ב): **(ס)** אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) וְחַיֵּי אָדָם (שם דין א) וְשַׁלְחַן שְׁלֹמֹה (ס״א): **(ו)** חַיֵּי אָדָם (שם) עַיֵּן שָׁם: **(ז)** דִּבְלְאוֹ הָכִי יֵשׁ מְקִלִּין בְּלְאַחֲרָיו עַיֵּן בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה (אות א) וּמַהֲרַשׁ״ל (ברכות לא: על תד״ה מכאן): **(ם)** בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומה שטעון) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): **(מ)** פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב): **(י)** פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ג): **(יא)** מַשְׂאֵת עַמִּידָה. **וּבִפְרָט אִם הָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה:** **ב** **(יב)** חַיֵּי אָדָם (שם) וְשַׁלְחַן שְׁלֹמֹה (סק״א): **(יג)** אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב). **וְהַפְרִי מְגַדִּים** (משו״ת סק״ח) **כָּתַב דְּמִסְתְּמִית הַפּוֹסְקִים לֹא מְשַׁמַע כֵּן:** **(מו)** הַגְרַ״ז: **ג** **(מז)** ט״ז (סק״ה): **(יד)** בַּ״ח (ס״ד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(יח)** חַיֵּי אָדָם (שם דין ב): **(יט)** יַד אֶפְרַיִם (על מג״א סק״ד) וְשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ה) עַיֵּן שָׁם: **ד** **(כ)** חַיֵּי אָדָם (שם דין ג):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״א) כתב כדעה השניה, שאם עסוק בתורה או בשירות ותשבחות מותר לישב, שכשעוסק שם בדברי קדושה אין גנאי בישיבתו שם. והוא שמוציא דברי תורה בפיו, אבל הרהור בדברי תורה אינו מועיל לזה, שהרהור אינו נראה וישיבתו נראית גנאי למקום קדוש. **ב]** ובשו״ע הרב (שם) כלל לא הביא דעת היש מי שאומר.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

וְהָיָה אָדָם אַחֵר (יט) מִתְפַּלֵּל אַחֲרָיו, אָסוּר לִפְסֹעַ (ט) (כ) שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת עַד שֶׁיִּגְמֹר מִי שֶׁאַחֲרָיו אֶת תְּפִלָּתוֹ, שֶׁאִם יַעֲשֶׂה זֶה הֲרֵי הוּא כְּעוֹבֵר כְּנֶגֶד הַמִּתְפַּלֵּל. וְצָרִיךְ לְדַקְדֵּק בָּזֶה אֲפִלּוּ אִם הָאַחֲרוֹן הִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל אַחֲרָיו, מֵאַחַר (כא) שֶׁכְּבָר הִתְחִיל:

קג מִי שֶׁנִּזְדַּמֵּן לוֹ רוּחַ בִּתְפִלָּתוֹ אוֹ עִטּוּשׁ. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א שם ל׳ (ע״ב) ול״ב (ע״ב).

א א[הָיָה עוֹמֵד בִּתְפִלָּה וְיָצָא מִמֶּנּוּ רוּחַ מִלְמַטָּה, מַמְתִּין עַד שֶׁיִּכְלֶה (א) הָרֵיחַ (ב) * וְחוֹזֵר (ט) וּמִתְפַּלֵּל: ב ב[בְּקֹשׁ לָצֵאת מִמֶּנּוּ רוּחַ מִלְמַטָּה וְנִצְטַעֵר הַרְבֵּה (ג) ג[וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַעֲמִיד עַצְמוֹ, הוֹלֵךְ (ד) אֲחוֹרָיו אַרְבַּע אַמּוֹת וּמוֹצִיא הָרוּחַ וּמַמְתִּין עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרֵיחַ, (ה) וְאוֹמֵר רִבּוֹן (ו) הָעוֹלָמִים יְצַרְתָּנוּ נְקֵבִים נְקֵבִים חֲלוּלִים חֲלוּלִים, גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ חָרְפָּתֵנוּ וּכְלִמָּתֵנוּ חָרְפָּה וּכְלִמָּה בְּחַיֵּינוּ רִמָּה וְתוֹלָעָה בְּמוֹתֵנוּ. (ו) וְחוֹזֵר לְמְקוֹמוֹ ד[וְחוֹזֵר וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ חָרְפָּתֵנוּ וּכְלִמָּתֵנוּ חָרְפָּה וּכְלִמָּה בְּחַיֵּינוּ רִמָּה וְתוֹלָעָה בְּמוֹתֵנוּ. (ו) וְחוֹזֵר לְמְקוֹמוֹ ד[וְחוֹזֵר

ב בקש (ע״ב). ג רמב״ם (הל׳ תפילה פ״ד הי״ב). ד הרב רבנו יונה (ברכות טו: ד״ה וכשיכלה) והרא״ש (ברכות פ״ג סי׳ מא). ה ברכות כ״ד (ע״ב).

(יז) לְמָקוֹם שֶׁפָּסַק. הגה: (ח) * וְעַיֵּן לְעִיל סִימָן ד״ה (פ״ט). יש אומרים דְּכָל זֶה מִיָּרֵי כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּבֵיתוֹ, אֲבָל כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר דְּהָוֵי לֵיהּ בִּיזּוּשׁ גָּדוֹל אֵין צָרִיךְ לְהַרְחִיק כְּלָל לַאֲחוֹרָיו (ט) וְגַם לֹא יֹאמַר הָרִבּוֹן, רַק מַמְתִּין עַד שֶׁיִּכְלֶה מִמֶּנּוּ הָרֵיחַ, וְכֵן נוֹהֲגִין (תרומת הדשן סימן ט״ז): ג (ג) (י) ה[הַמִּתְעַטֵּשׁ בִּתְפִלָּתוֹ מִלְמַטָּה, סִימָן רַע לוֹ. מִלְמַעְלָה, סִימָן יָפֶה לוֹ:

קד שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק בַּתְּפִלָּה. וּבוֹ ח׳ סְעִיפִים:

א שם ל׳ (ע״ב) ול״ב (ע״ב).

א [*] (א) א[לֹא יַפְסִיק (ב) בִּתְפִלָּתוֹ. וַאֲפִלּוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שׁוֹאֵל בִּשְׁלוֹמוֹ לֹא יְשִׁיבֶנּוּ. אֲבָל מֶלֶךְ

בְּאֵר הֵיטֵב

דִּמְתַבְּשֵׁל כְּוָתָנוּ מִפְּנֵיו. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) [וְעַיֵּן בְּסִפֶּר אֲלִיָּהוּ רַבָּה (סק״ח) מַה שֶּׁמִּישָׁב בְּפֵרוּשׁ הַטּוּר עַל קְשִׁיַּת עוֹלַת תָּמִיד (סק״ו) דְּלֹא כְּמָגֵן אַבְרָהָם]: ה (ט) שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו). וּפְשׁוּט דְּמִירֵי בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ שֶׁיָּבוֹא לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל יְדֵי שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת שֶׁיִּפְסַע לַאֲחוֹרָיו. עוֹלַת תָּמִיד (סק״ו):

א (ב) וּמַפְסִיק. הַיְינוּ לְמָקוֹם שֶׁפָּסַק אֶפְלוּ שֶׁהָיָה כְּדֵי לִגְמֹר אֶת כֻּלָּהּ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א). וּפֵרוּשׁ חֵדֶשׁ פָּסַק דְּאִם שָׁהָה כְּדֵי לִגְמֹר אֶת כֻּלָּהּ חוֹזֵר לְרֹאשׁ. עַיֵּן שָׁם. וְאִם אֶפְשָׁר לִדְחֹק אֶת עַצְמוֹ לְהַעֲמִיד שֶׁלֹּא יִתְעַשֵּׁשׁ רַשַּׁאי, וְלֵיכָא מִשּׁוּם 'כָּל תִּשְׁקְצוּ' דְּהַכָּפָּחָה בְּעָלְמָא לֹא אָמְרִי. תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ טז) וְעוֹלַת תָּמִיד (סק״ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד):

ב (ג) הֶעוֹלָמִים. בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה, דְּהָא מַפְסֶקֶת וְעוֹמֶדֶת כְּבָר עַל יְדֵי הִרְהוּר, לְפִיכָךְ יָכוֹל לְהַפְסִיק נְמִי וְלוֹמַר דָּבָר זֶה בְּאֶמְצַע. רַשׁ״י (ברכות כד: ד״ה ואומר) עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג). וּבְשֶׁלְּ״ה (מס׳ תמיד נר מצוה סי׳ טז) כָּתַב שֶׁהַרְהוּר בְּלִבּוֹ: ג (ג) הִמְתְעַטֵּשׁ. פֵּרַשׁ רַשׁ״י (ברכות כד: ד״ה למטה) מַפִּיחַ בְּקוֹל. וְנִרְאֶה לִי אֶבָל הַפָּחָה בְּלֹא קוֹל לֹא. לְחֶם חֲמוּדוֹת (מעדני יו״ט ברכות פ״ג סי׳ לט אות א). וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) חוֹלֵק עָלָיו עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁיּוּכַל לִרְאוֹתוֹ אַף שֶׁהוּא צָדָדִין שֶׁלְּפָנָיו דָּמֵי וְאָסוּר, מִפְּנֵי שֶׁמְּבַטֵּל כַּוָּנָתוֹ עַל יְדֵי זֶה, וּלְפִי זֶה כֹּל שֶׁכֵּן דְּאָסוּר לֵילֵךְ וְלַעֲמֹד נֶגֶד פָּנָיו בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, א[כֵּן הוּא לְדַעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ו). וְהָאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ח) סוֹבֵר דְּלֹא אָסְרוּ רַק לַעֲבֹר בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת נֶגֶד פָּנָיו, אֲבָל לֵילֵךְ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת וְלַעֲמֹד, מֵהֵיכָא אֲפִלּוּ לְפָנָיו. וְאֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לְהָקֵל בְּמָקוֹם הַדְּחָק: ה (יט) מִתְפַּלֵּל אַחֲרָיו. וְאִם אֵינוֹ אַחֲרָיו מַמָּשׁ רַק מֵרָחֹק לַצָּדָדִין, נִרְאֶה דְּשָׁרֵי לְהָאֵלִיָּה רַבָּה הַנַּ״ל: (כ) שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת. וּמַיְירֵי (כפ) בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ שֶׁיָּבוֹא לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל יְדֵי שָׁלֹשׁ פְּסִיעוֹת שֶׁיִּפְסַע לַאֲחוֹרָיו: (כא) שֶׁכְּבָר הִתְחִיל. (כב) וְלֹא נִקְרָא בָּא בִּגְבוּלוֹ, וַאֲפִלּוּ אִם הָאַחֲרוֹן מַאֲרִיךְ בִּתְפִלָּתוֹ, דְּאִדְּרַבָּה זֶה שֶׁפּוֹסֵעַ הוּא בָּא עַכְשָׁו בִּגְבוּלוֹ:

בְּאוּר הֲלָכָה

א * וְחוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ב). וּבְאֵר הֵיטֵב (סק״א) הָעֲתִיק דִּבְרֵי הַפְּרִי חָדָשׁ דְּפוֹסֵק דְּצָרִיךְ לַחֲזֹר לְרֹאשׁ, אֲבָל שֶׁלֹּא כְּדִין הָעֲתִיקוֹ, דְּהַפְּרִי חָדָשׁ אֵזִיל לְשִׁטָּתוֹ שֶׁפּוֹסֵק בְּסִימָן ס״ה (ס״א) כְּשִׁטַּת הָרִי״ף דְּבַתְּפִלָּה אֲפִלּוּ בְּלִי אָנֵס חוֹזֵר לְרֹאשׁ, אֲבָל לְפִי מַה דְּקִיְּימָא לַן כְּהָרַמְ״א שָׁם, ב[הַדִּין עִם הַמָּגֵן אַבְרָהָם (מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ג) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״א)]:

ב * וְעַיֵּן לְעִיל סִימָן פ״ח. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ח) בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַב״ח. וּלְכְאוֹרָה לְפִי זֶה אִם שָׁהָה בִּקְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לִגְמֹר בְּלָהּ

א בְּרָכוֹת כ״ד (ע״ב). ב שָׁם. ג רַמְב״ם (הל׳ תְּפִלָּה פ״ד הי״ב). ד הָרֹאשׁ רַבֵּנוּ יוֹנָה (בְּרָכוֹת טו: ד״ה וכשיכלה) וְהָרַא״שׁ (בְּרָכוֹת פ״ג סִי׳ מא). ה בְּרָכוֹת כ״ד (ע״ב).

א שָׁם ל׳ (ע״ב) וְל״ב (ע״ב).

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכן דעת השו״ע הרב (ס״ד), וכתב עוד שחכמי הזוהר אוסרים אפילו בצידיהם תוך ד׳ אמות. **ב]** וכן בשו״ע הרב (ס״א) כתב: ממתין עד שיכלה הריח, וחוזר למקום שפסק. **ג]** בשו״ע הרב (ס״ב) כתב שקודם אומר הרבון ואחר כך יחזור למקומו. **ד]** ובשו״ע הרב לא כתב דין זה. **ה]** וכן בשו״ע הרב (ס״ג) כתב: המתעטש בתפילתו מלמטה אפילו הפחה מועטת שאינה משמעת קול, סימן רע לו.

ה (כה) עוֹלַת תָּמִיד (סק״ו): (כג) פְּרִי חָדָשׁ. א (פ) וּמַה דְּאִיתָא בַּגְּמָרָא עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרוּחַ, גַּם כֵּן הַכַּוָּנָה עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרֵיחַ, וּכְדְמוֹכַח מִפֵּרוּשׁ רַשׁ״י שָׁם [מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א)]:

ג (כ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּלְבוּשֵׁי שְׁרָד (סק״א): (ג) פְּרִישָׁה (סק״ג) וְהַגְּרַ״א וּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב): (כ) בְּתִפְלָּתוֹ. (כא) שֶׁכְּבָר הִתְחִיל. (כב) וְלֹא נִקְרָא בָּא בִּגְבוּלוֹ, וַאֲפִלּוּ אִם הָאַחֲרוֹן מַאֲרִיךְ בִּתְפִלָּתוֹ, דְּאִדְּרַבָּה זֶה שֶׁפּוֹסֵעַ הוּא בָּא עַכְשָׁו בִּגְבוּלוֹ:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ה (כפ) עוֹלַת תָּמִיד (סק״ו): (כג) פְּרִי חָדָשׁ. א (פ) וּמַה דְּאִיתָא בַּגְּמָרָא עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרוּחַ, גַּם כֵּן הַכַּוָּנָה עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרֵיחַ, וּכְדְמוֹכַח מִפֵּרוּשׁ רַשׁ״י שָׁם [מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א)]:

ג (כ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּלְבוּשֵׁי שְׁרָד (סק״א): (ג) פְּרִישָׁה (סק״ג) וְהַגְּרַ״א וּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב): (כ) בְּתִפְלָּתוֹ. (כא) שֶׁכְּבָר הִתְחִיל. (כב) וְלֹא נִקְרָא בָּא בִּגְבוּלוֹ, וַאֲפִלּוּ אִם הָאַחֲרוֹן מַאֲרִיךְ בִּתְפִלָּתוֹ, דְּאִדְּרַבָּה זֶה שֶׁפּוֹסֵעַ הוּא בָּא עַכְשָׁו בִּגְבוּלוֹ:

ב (ד) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש בקש): (ה) בֵּית יוֹסֵף (שם): (ו) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וכתב הר״ר יונה) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (ז) בֵּית יוֹסֵף (שם): (ח) רַשׁ״י (ברכות כד: ד״ה ואומר) (מגן אברהם) [אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ו) חַיֵּי אָדָם (כלל כה ס״ג)]: (ט) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): (י) אֲחֵרוֹנִים: (כ) בְּתִפְלָּתוֹ.